

مهر (بیطرفی ایران)

۳۲۸۴۰۳

متمم شش ماهه اول کتاب سبز

طهران

۱۳۳۷

«در مطبعه «کلبمیان» طهران بطبع رسید»

۵/۸

مراسلات و مکاتباتی که در شش ماهه اول از قلم افتاده بود اینک ذیلاً منتشر و از خوانندگان محترم تقاضا میشود که در موقع خواندن بترتیب تاریخ باصل کتاب سبز در این شش ماهه مراجعه نمایند که مطلب کاملاً مفهومی گردد.

نمره (۳۱۷) ترجمه مراسله سفارت آلمان بوزارت امور خارجه

۱۷ ذی قعدة ۱۳۳۲

از قرار اطلاعاتیکه دوستدار حاصل نموده است جنرال قونسول روس در تبریز دیروز از فرمانفرمای ایالت آذربایجان خواسته است که نه نفر از عیال شرکت آلمانی موسوم (دوج پوزیش تربیش اکتین گزل شافت) را توقیف نموده آنها را بروسیه اعزام دارد و عمال مزبوره با کمال بی شرمی بطور کذب متهم ساخته اند که برضد روسها اظهارات می نمایند بکنفر دلال و بکنفر میرزای تجارتخانه مزبوره را دیروز صبح توقیف نموده اند . از جمله اشخاصی که جنرال قونسول روس توقیف آنها را از فرمانفرمای آذربایجان خواسته است بکنفر صراف ایرانی میباشد که مبلغ شصت و پنج هزار تومان از تجارتخانه فوق الذکر آلمانی طلبکار میباشد خیلی محتمل است که صراف مذکور از ترس اینکه مبدا فوراً توقیف و بروسیه اعزام گردد مجبور شود که طلب خود را از تجارتخانه آلمانی بآنک استقراضی روس منتقل سازد بآنک استقراضی تا کنون رای انتقال این طلب بفرمایش مکرر تشبیهات حسنه است و احتمال می رود که پس از انجام این مقصود به ضبط و توقیف تجارتخانه آلمانی و اموال آن (قابلاتی که در تجارتخانه مزبوره انبار شده نیز در ضمن اموال تجارتخانه محسوب شده) که بطور تخمین بالغ بر دو میلیون مارك میشود اقدام نماید . در این مسئله جای تردید نیست که تمامی را بعال تجارتخانه آلمانی نسبت میدهند بکلی بی اساس و مقصود از این اقدام جنرال قونسول روس که مثل اقدامات دیگر ناقض حقوق سلطنتی ایران میباشد جز خرابی کامل و بی پائی تجارتخانه مزبور که قبل از جنگ نیز از طرف عمال محلیه روس مورد همه گونه تعدی و تجاوز واقع میگردد چیز دیگری نیست مراتب فوق را که وخامت آنها برای ایران بحضرت اشرف پوشیده نیست و بر تعدیاتیکه عمال روسی و خصوصاً قونسلهای آذولت در آذربایجان نسبت بانواع آلمان مرتکب شده و یا در نظر گرفته اند خشونت و سختی جدیدی را اضافه مینماید باستحضار خاطر حضرت اشرف رسانیده خواهشمند است بلا تأخیر بر فرمانفرمای آذربایجان اوامر تلگرافی صادر فرمایند که بقدرت برای حفظ و حاکمیت شرکت مزبوره اقدامات مؤثره بعمل آورند و نیز لازم است اوامر قطعی صادر گردد که عمال تجارتخانه آلمانی را که تا کنون توقیف ساخته اند بدون هیچ تأخیر مستخلص سازند .

(فن کاردرف)

نمره (۳۱۸) مراسله وزارت امور خارجه بسفارت روس ۱۹ ذی قعدة ۱۳۳۲

دوستدار بنهایت توقیر و احترام در تمقیب مراسلات مورخه ۱۷ شهر شوال گذشته و مورخه دوم شهر حال باستحضار خاطر محترم انجمن جلالتماب عالی میرساند موافق اطلاعاتی که دوستدار از منابع موثقه تحصیل نموده . در تاریخ ۱۸ سپتامبر بکنفر صاحب منصب آذولت بهیه در ارومی باتفاق پنج نفر سالهات جبراً داخل خانه مسیو نویمان تبعه آلمان شده و

بیرق آلمان و اطریش را که مشارالیه در روی خانه خود نصب کرده بوده است پائین آورده و نسبت بار بعنوان اینکه انتشارات برضد جنگ میدهد طوری با خشونت و سختی رفتار کرده اند که مجبور بقرار شده است بعد جنرال قونسول آذولت بهیه از قونسولگری دولت فخیمه آمریک تقاضا نموده است که مسیو نویمان را از ارومی احضار نمایند البته خاطر حقیقدار انجمن جلالتماب تصدیق خواهند فرمود که اینگونه تکالیف حالاً و مآلاً تولید اشکالات عمده برای اولیای دولت ایران مینماید بنابراین دوستدار با احترام تمام خاطر محترم انجمن را ببدلول مراسلات فوق الذکر معطوف داشته مخصوصاً متنی است تلگرافاً امر و مقرر فرمایند جنرال قونسولگری آذولت بهیه بوسایل سریع و مأمورین آذولت بهیه را از اینقسم اقدامات ممنوع فرمایند تا از این حیث بالمال تولید زحمت و اشکالی برای اولیای دولتین بهیتین فراهم نشود با انتظار موافقت نتیجه اقدامات حسنه را مقرر است .

نمره (۳۱۹)

[محمد علی علاء السلطنه]

تلگراف سفارت لندن بوزارت امور خارجه ۲۱ ذی قعدة ۱۳۳۲

در باب رجعت قشون روس مذاکرات لازمه نمود می گویند اولاً چون دولت علیه قوه و قشون ندارد به مجرد تخلیه قشون روس آذربایجان معشوش خواهد شد اول باید ایجاد قوه کرد بعد تخلیه آذربایجان را خواست اظهاریکه حالیه بسفارت روس شده بموقع بوده ثانیاً تجربه گذشته مینماید که رفتار و تجاوزات عثمانی بدتر از روس است آیا به پروردگار عثمانی در رعایت بیطرفی میشود اعتناء کرد یا نه این اظهار وزارت خارجه است حالا برای تعقیب مذاکرات لازم است بنده بدانم که اولیای دولت در تهیه قوه برای حفظ سرحد و ترتیب مالیه چه طرح عملی اتخاذ کرده اند

نمره (۳۲۰)

مراسله سفارت روس بوزارت امور خارجه

مورخه ۲۸ ذی قعدة ۱۳۳۲

از قراریکه بسفارت اعلیحضرت امپراطوری طور غیر رسمی اطلاع رسیده است عثمانیا شصت و چهار نفر صاحب منصب برای تعلیم و رفورم عساکر ایران از طریق خشکی بایران فرستاده و میگویند بکصد نفر دیگر صاحب منصب از اناتولی و چند عراده نوپ و ماکسیم نیز حاضر هستند که بدهند لهذا دوستدار بنهایت توقیر و احترام از جناب مستطاب اشرف عالی خواهشمند است از صحت و سقم این فقره زودی دوستدار را مستحضر فرمائید در اینموقع احترامات فائقه را تجدید مینماید

[کرست

قطعیاً انتشارات مزبوره را تکذیب و بدین وسیله احترامات فایقه را تجدید می نماید.
نمره (۳۲۲) (محمد علی علاء السلطنه)

مراسله وزارت امور خارجه بسفارت روس ۲ ذیحجه ۱۳۳۲

دوستدار بنهایت توقیر و احترام در تعقیب مراسله خود مورخه ۱۹ شهر ذی قعدة زحمت انزاست موافق اطلاعاتیکه بدوستدار رسیده در تبریز حیزل قونسولگری آندولت بهیه توقیف و اعزام نه نفر از نماینده کان فابریک قالی بانی آلمانی را به احتمال اینکه بر ضد روسها مذاکراتی کرده اند تقاضا نموده و فعلاً دو نفر از کارکنان آنها را که اتباع ایران هستند توقیف و بروسیه اعزام داشته اند و از طرف دیگر کارخانه قالی باقی متعلق برعیای آلمان را بعنوان اینکه به بگنفر صراف ایرانی مبلغ شصت و پنج هزار تومان به هکار است در حالتیکه معلوم نیست فی الحقیقه فابریک مزبور مقروض است و با اینکه رئیس کارخانه راضی بانقال این طلب باشد میخوانند مجبور نمایند که صراف مزبور طلب خود را به شعبه بانک استقراضی واگذار نماید دوستدار باعطف توجه خاطر محترم انجناب جلالتما بهمدلول مراسلات خود مورخه ۱۷ شوال و ۲ شهر ذی قعدة باکمال احترام متعنی است اکیداً امر و مقرر فرمایند که مأمورین آندولت بهیه در آذربایجان از هر تونه تعرضی نسبت برعیای دولت آلمان و کارگران که در خدمت کارخانه مذکور هستند احتراز و دو نفر اتباع ایندولت علیه را که بروسیه فرستاده اند مراجعت داده از نتیجه اقدامات حسنه دوستدار را قریب استحضار فرمایند.

(محمد علی علاء السلطنه)

نمره (۳۲۳) مراسله سفارت کبری عثمانی بوزارت امور خارجه ۳ ذیحجه ۱۳۳۲

چنانچه مکرر نظر دقت اثر آن ذات اشرف وزارت بناهی را بمجلوگیری از تجاوزات دیگران محقوق و نقوس اتباع آلمان و اطیش ساکنین آذربایجان جلب نموده و مع التأسف منتج بتبیجه مطلوبه نگردید. اینک موافق تلگرافی که از باغالی بسفارت کبری رسیده محافظه جان و مال و حقوق اتباع آلمان و اطیش ساکنین آذربایجان را دولت متبوع مقصم در تحت حیات خود گرفته و بر طبق آن اوامر تلگرافی هم بمأمورین رسمی عثمانی مقیمین آن سامان اصدار گردیده است لهذا دوستدار رسماً مقام تسلکرافی فوق الذکر را باطلاع اولیاء اعظام دولت علیه ایران رسانیده و قویاً متمنی است که اوامر مؤکده مؤثره سریع الاجرا بعموم مأمورین محلیه آذربایجان از حکام و کارگذاری ها و غیره در جلوگیری قطعی از تجاوزات دیگران نسبت بحقوق و نقوس اتباع آلمان و اطیش که در صورت وقوع مغایر و مخالف کلیه اصول و قوانین بین الملل عالم است بانضمام شناختن مداخله رسمی مأمورین عثمانی در محافظه مال و جان اتباع فوق الذکر اصدار و بدیهی است که دوستدار را هم از نتیجه آن قرین استحضار خواهند فرمود همواره احترامات فایقه را تجدید می نماید.

(عاصم)

نمره (۳۲۴) مراسله وزارت امور خارجه بسفارت کبری عثمانی

مورخه ۵ ذیحجه ۱۳۳۲

دوستدار عطفاً بمراسله خود مورخه ۱۶ ذیقعدة ۱۳۳۲ راجع بوقایع غیر مترقبه حدود

ارومیه و انقلاباتی که بواسطه حرکات رؤسای عشایر آن طرف در آن نواحی حادث شده است زحمت افزا است که مجدداً موافق اخبار تلگرافی مأمورین آن حدود با روسای عشایر جداگانه مشغول پاره تحریکات هستند و شیخ بازران که سابقاً طرف سیخط آن دولت علیه بود امروز معفو شده بارؤسای مزبوره همدست و با اقدامات سوء پرداخته اند و در موانه و اطراف ارومیه زد و خوردی شده است که چندین دهات حول وحوش دستخوش غارت گردیده و اهالی آن دهات مضطراً بشهر ارومیه ریخته اند لهذا دوستدار بایک تهاک عظیم سوء عواقب و وخامت اثرات این اوضاع را برای آب و خاک دولت متبوعه خود خاطر نشان ذاتعالی سفارت بناهی نموده این حرکات عشایر آن دولت علیه را که بکلی مغایر مبانی اتحاد و یگانگی است پرتست مینماید و منتظر است موافق مواعید شفاهی هر چه زودتر اقدام عاجلی در رفع احوال ناگوار آن سامان بفرمایند که تا وقتی که موجبات ضرر و زیان و اتلاف نقوس در آن نقاط رو بفزایش نگذاشته است این حوادث از میانه مرتفع گردد. (محمد علی علاء السلطنه)

نمره (۳۲۵) مراسله سفارت کبری عثمانی بوزارت امور خارجه ۵ ذیحجه ۱۳۳۲

مراسله محترمه آن جناب مستطاب اشرف مورخه ۵ شهر ذیحجه ۱۳۳۲ دائر بوقایع متأسفه ارومیه که از روی اخبار تلگرافی مأمورین معلوم الحال آنجا و وقوع آن حوادث ناگوارا عطف بتحریکات مأمورین حدودیه و عشایر عثمانیه فرموده بودید واصل و حقیقه موجب بسی تعجب گردید که چگونه ممکن است با انهمه اطلاعاتی که بحال این چند سال اخیر آذربایجان دارند خاصه با آن سوابقی که مأمورین مزبوره داشته اند باز اولیاء عظام آن دولت علیه اظهارات آنانرا دران سامان حل بصحت نموده و پس از ملاحظه دوطرفه مراسله دوستدار مورخه سوم و چهارم ذیحجه رسماً بسفارت کبری انطور ها مرقوم فرمایند علاوه بر آن چه طور میتوان باقوال و راپورتهای مأمورینی که جز اعتماد الدوله که بواسطه فرط مظالم معروف گردیده اسم و رسم اکثری در نزد آن اولیای عظام هم مجهول میباشد اعتماد نموده آیا سیمقو سردسته اشرار و عبدالله و تیمور و جاقور رؤسای عشیرت قاردر اروپا اقا رئیس عشیرت هرکی و قورد بیک رئیس عشیرت بیک زاده و رؤسای عشیرت زرزا که بایکدیگر بر سر ابلاک و اموال و اختلاقات سابقه و لاحق مشغول زدو خورد هستند عشایر عثمانی میباشند؟ آیا اعتماد الدوله معروف که پیوسته مهمات حربیه بسیمقو و عونه اش داده و میدهد و تفنگ و فشک بتام اسطوریها انجا توز

و کلیه محصولات چند سته در دهات و بلوکات بهدر رفته و لطمه بزرگی بوصول مالیاتهای داخلی از هر قبیل وارد آمده بقسمی که موفقیت بوصول پیش بینی های بودجه غیر ممکن شد دولت علیه ایران مطمئن است که در نظر دولین بهتین انگلیس و روس هیچ اشکالی برای تصدیق صحت آنچه که ذکر شد نبوده و تصدیق خواهد فرمود که دولت علیه هم در اتخاذ وسایل لازمه برای علاج اینوضع فروگذار ننموده است و چون دولت علیه ایران بوسایل شخصی نمیتواند از عهده اصلاح آن برآید امید واری کامل بکمک و مساعدت دولین بهتین انگلیس و روس که در اینگونه مواقع مضایقه فرموده اند داشته و تمنا مینماید که باتفاق یکدیگر مبلغ سه میلیون تومان بدولت علیه ایران که تصور می کنند برای احتیاجات خزانه که حالیه تقریباً بالغ به پنج کروور میشود کافی بوده باشد مساعدت بدهند که رفع احتیاجات و دوائر مملکت را بنمایند تا آنکه بتواند در آنیه وضعیت خود را مستحکم نموده و اقداماتی را که در نظر است مطمئناً بنمایند تا اوضاع اقتصادی مملکت بحال طبیعی خود عود نماید .

(محمد علی علاء السلطنه)

نمره (۳۲۸) مراسله وزارت امور خارجه بسفارت روس مورخه

۷ ذی حجه الحرام ۱۳۳۲

دولت علیه ایران مفتخراً خاطر دولت بهیه امپراطوری روس را مستحضر میدارد که بواسطه حادثه جنگ که اکنون در اروپا برپاست تجارت ایران با ممالك روسیه و سایر ممالك خارجه از بگه باینطرف يك ورطه سخت و دشواری را طی میکنند بطوریکه عایدات کمرکات شمالی بدینواسطه دچار کتک و سکنه گردیده است و اینوضع ناگوار تاملتی که خصوصیت و جنگ در بین است روزانه در تزیاید خواهد بود بیم آن میرود که مناسبات اقتصادی مقام عادی و اولیه خود را تا چند ماه بعد از انقضای حادثه جنگ احراز ننمایند در اینصورت محتمل بلکه قریب به یقین است که باقصان عایدات کمرکات شمالی که از نتایج ناگزیر اوضاع حالیه است پس از وضع مخارج اجباری و حتمی که حواله کمرکات شمالی است از قبیل بودجه قزاق و استمراری اعلا حضرت محمدعلیمیرزا شادسابق و غیرها بادی اقساط فروشی که بدولت امپراطوری روس باید پرداخته شود تکافی نخواهد نمود در ممالك متخاصمه یگنوع مورا توریم وضع و برقرار شده است که مهیا امکان جلوگیری از ورشکستگی دوائر مالی که دچار سختی و دست تنگی بواسطه نتایج مجاریه میشوند بنماید باینکه دولت علیه ایران مستقیماً اتصال و دخالتی در جنگ ندارد لیکن نظر به وضعیت و مقتضیاتیکه دارد از قصان غیر متصوره عاجله عایدات اساسی مالی خود سخت دچار مشکلات مستحده از آن گردیده است لهذا دولت علیه ایران ازدولت بهیه امپراطوری روس خواهشمند است که وضع کنونی را در تحت مدافه همیقه آورده بایک نظر لطف اینز ملاحظه فرماید اگر ممکن شود از اول اکبر آینده استیفای قروض طلا در سنه ۱۹۰۲ و ۱۹۰۳ را که اقساط آن در ده ماه هر ماه به (۱۴۰۰۰۰) منات و در دوماه هر ماه (۱۳۵۰۹۷۱۹) بالغ است بدون اینکه نظری به تعهدات متفرقه آن استقراض داشته باشد مدت یکسال به تعویق انداخته و فاضل عایدات کمرکی شمالی را باختیار دولت علیه ایران

واگذار فرماید دولت علیه ایران رجاء واثق دارد بعضی اینکه مناسبات تجارتیش باخارجه بحریان معمول ساقی سر کرده عایدات کمرکی رویتزیاید گذارده بهیچوجه مجبور نشود که تادیه اقساط را از بابت تنزیل و استهلاك بیش از یکسال بتاخیر اندازد دولت علیه ایران امیدوار است این خواهش او را بدولت بهیه امپراطوری روس حسن تلقی فرموده فاضل عایدات را باختیار او خواهد گذارد و نیز موقع آنست که دولت علیه ایران خاطر نصفت مظاهر اولیای دولین بهتین روس و انگلیس را بوضع سخت و ناگوار کنونی خزانه دولت ایران که از یکسال باینطرف بایک بحران سخت در جدال است متوجه و معطوف بدارد و سبب اینوضع ناگوار هانا مخارج اتفاقاتی است که از چهارسال قبل باینطرف کراراً بواسطه طغیان و سرکشهای ایلات مملکت و غیره دچار گردیده این اتفاقات سوعهتها اسباب مخارج کزاف برای دولت شد بلکه واسطه غارت نواحی جدید کلیه محصولات چندسینه در دهات و بلوکات بهدر رفته و لطمه بزرگی بوصول مالیاتهای داخلی از هر قبیل وارد آمد بقسمی که موفقیت بوصول پیش بینی های بودجه غیر ممکن شد .

دولت علیه ایران مطمئن است که در نظر دولین بهتین روس و انگلیس هیچ اشکالی برای تصدیق صحت آنچه ذکر شد نبوده و تصدیق خواهد فرمود که دولت علیه هم در اتخاذ وسایل لازمه برای علاج اینوضع فروگذار ننموده است و چون دولت علیه ایران فعلاً بوسایل شخصی نمیتواند از عهده اصلاح آن برآید امیدواری کامل بکمک و مساعدت دولین بهتین روس و انگلیس که در اینگونه مواقع مضایقه فرموده اند داشته و تمنا مینماید که باتفاق یکدیگر مبلغ سه میلیون تومان بدولت علیه ایران که تصور میکنند برای احتیاجات خزانه که حالیه تقریباً بالغ به پنج کروور میشود کافی بوده باشد مساعدت بدهند که رفع احتیاجات دوائر مملکتی را بنمایند تا آنکه در آنیه وضعیت خود را مستحکم نموده و اقداماتی را که در نظر است مطمئناً بنمایند تا اوضاع اقتصادی مملکت بحال طبیعی خود عود نماید

(محمد علی علاء السلطنه)

نمره (۳۲۹) مراسله سفارت روس بوزارت خارجه مورخه ۱۱ ذیحجه ۱۳۳۲

دوستدر بهایات توقیر و احترام در جواب مراسله محترم جناب مستطاب اشرف عالی مورخه هفتم شهر حال راجع بتعویق استیفای اقساط قروض طلای سابقه و تقاضای استقراض جدید بعنوان مساعدت زحمت افزاد شده خاطر مودت مظاهر را مستحضر میدارد که مراتب را بطر کر

آفتاب اثر ملوكانه ارواحنا قدامه در اين موقع جنگ عمومى بكلى بسوى بيطرقى متوجه است و هيئت دولت نيز تاحال مساعى خود را بيشرفت همين نظر صرف نموده اند و اينك حسب الامر اقدس اعلى مقرر است كه بمدلول اين فرمان مبارك را بعموم اهالى اعلان و اخطار نموده و مراقب باشند كه مامورين دولت عليه اوامر مقدسه ملوكاته را كاملاً بوضع اجزى گذاشته و طبقات اهالى نيز مسلك بيطرقى دولت متبوعه خود را پيروي نموده در حفظ روابط حسنه بين دولت عليه و دول متحابه ساعى باشند

مستوفى الممالك

نمره (۳۳۱) تلگراف وزارت امور خارجه بسفارتين بطرو گراد و لندن مورخه

ليله ۱۴ ذى حجه ۱۳۳۲

نظاميان روس در تبريز باشى شهيد در عثمانى و قونسول اطريش را گرفته دفاتر آنها را ضبط و مهر نموده قصد روانه كردن تفليس را دارند قونسول آلمان هم بقونسولخانه آمريك پناه برده است دقت كنيد اين رفتار بكلى مخالف با حقوق بين الملل و منافی با فرمان اعلان بيطرقى دولت ايران است كه امروز اشاعه داده شده فوراً باجاي لازم مذاكره و اهتمام عاجل در استخلاص آنها بعمل آورده اطلاع بدهيد مبدا انتشار اين فقره اسباب هيچان مردم و زحمت دولت بشود

(علاء السلطنه)

(نمره ۳۳۲) مراسله سفارت انازوفى وزارت خارجه ۱۴ ذى حجه ۱۳۳۲

قونسول آلمان و اتباع آندولت در تبريز از قونسولگري امريكا در خواست ملجأ و پناه نموده ميگويند جان آنها در معرض خطر است همين تقاضا نيز در خصوص منافذ عثمانى ها بعمل آمده است نظر باوضاع مدهش تبريز كه شايد براى آلمانها متضمن خطر جاني باشد قونسولگري امريكا موقتاً بقونسول آلمان و شايد هم بعد از اتباع آندولت در قونسولگري اجازه تحصن داده است

ولى قبل از اينكه اين قبيل تحصن و حمايت بعمل آيد (با نشاي موارد ضرورى و فوري از قبل مورد كنونى) اجازه دولتي كه قونسولگري در خاك آن واقع است بايد قبل تحصيل شود

نظر بمراتب فوق از حضرت اشرف سئوال مينمايد كه اين قبيل پناه و حمايت را كه شايد اوضاع موجوده لزوم آنها را ثابت نمايد دولت عليه ايران اجازت ميدهد يا خير ؟ نظر باینكه اوضاع حاضره تبريز سخت دشوار و براى جان و آرادى اتباع آلمان ممكن است متضمن مخاطره باشد استدعا دارم در اينخصوص جواب فوري بدوستدار مرحمت فرمائيد

[كالدول]

نمره (۳۳۳) تلگراف توسط كارپردازى خاقين بسفارت كبراي

اسلامبول ۱۸ ذى حجه ۱۳۳۲

نظاميان روس در تبريز باشى شهيد در عثمانى و قونسول اطريش را دستگير و تفليس فرستادند قونسول آلمان هم بقونسولگري انازوفى پناهنده شده بسفارت روس شديداً پرتست و در جواب مراسله سفارت عثمانى مستند به (قس مائر) شده پرتست را رد كرد به بطر و لندن

م دستور العمل لازم داد . اگر باحضرت عالى مذاكره كردند فرمائيد دولت ايران هميشه بورود قشون اجانب پروتست كرده و امروزه بااوضاع حاليه آذربايجان ابداء مسئول نيست

علاء السلطنه

نمره (۳۳۴) مراسله وزارت امور خارجه بسفارت انازوفى

۱۹ ذى حجه الحرام ۱۳۳۲

دوستدار از مضمون مراسله محترمه مورخه سوم نوامبر ۱۹۱۴ (۱۴ ذى حجه ۱۳۳۳) دابر استعلام از رأى اولياى دولت عليه در خصوص حفظ و حمايت قونسولگري دولت فضيله آمريك در تبريز كه از منافع اتباع دولتين آلمان و عثمانى شده اطلاع حاصل نموده و در ضمن اظهار امتنان از بروز احساسات مودت آميز حسيات نوع پرستى كه از طرف مامورين دولت قويشوكت امريك بعمل آمده جواباً خاطر گرامى را قرين استحضار ميدارد كه دولت عليه ايران اقداماتيرا كه مامورين آندولت فضيله در اينموقع بعمل آورده اند كاملاً تصديق نموده و از مساعى جليله كه مبذول شده اظهار امتنان مينمايند و ضمناً اوامر اكيد بمامورين محلى آذربايجان صادر گرديده كه بمدلول مراسله محترمه انجناب جلالتناپ را در تحت نظر دفت گرفته در مواقع لازمه اقدامات مقتضيه را دريغ نينمايند

(محمد على علاء السلطنه)

نمره ۳۳۸ مراسله متحدالعمال وزارت امور خارجه بسفارت انگلیس و روس

۲۵ ذیحجه ۱۳۳۲

در تعقیب مراسله متحدالعمال راجع باستمهال پرداخت اقساط قروض دولت علیه ایران بدولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان و وجه مساعدیه بانهات توقیر و احترام زحمت افزاست که موافق تحقیقات عمیق که اخیراً بعمل آمده کسر عایدات ششماه اول سال بارس نیل نسبت بسنه اودنیل بمبلغ ۳۵۱۱۹۹۵۰۰ قران بالغ و همچنین از بابت معافیت قالیهای رنگ آملین مبلغ ۱۱۵۸۹۵۰۷۵ قران بکسور مزوره افزوده شده است بدیهی است که این نقصانهای از تنزل امر تجارت بین الملل که ناشی از حرب اروپا میباشد حاصل گردیده و مسلم است تاملاتی که جنگ دوام دارد فزایش تنزل عایدات مزبوره بیشتر خواهد شد اگرچه عواید آذر بایجان و آستارا و بندر جز (استراباد) باوجود جنگ مقداری اضافه پیدا کرده بود ولی از قرار راپرتیهای اخیر متأسفانه عوائد آذر بایجان فوق العاده تنزل کرده است این مطلب مدلل میباشد که هرگاه سال بارس نیل بسکونت و آرامی میکشدت محققاً رگبیه عواید مقدار زیادی اضافه میشد و با اینحال تنزل شدید عایدات کمرکی بخوبی محسوس است بعد از جنگ عثمانی بادولتین بهیتین انگلیس و روس هم بکمرکات حدود غربی مخصوصاً کمرکات شاهان و عربستان سکنه بزرگی وارد گشته و زاید از مزایای که تصور میرفت از عایدات مزبوره کاسته شده و میشود . نیز لازم میدانند که خاطر نصف مظاهیر آن جناب جلالتعالی را متذکر گردد جنگ مزبور که در جوار آب و خاک ایندولت وقوع پیوسته تجار را از حمل و نقل مالالتجاره در تمام بحر اسود و در یک قسمت عمده بحر ابيض متوسط (مدیترانه) و اقباس هند و بحر احمر که طرق تجارتی عمومی و ابرار است باز داشته و آن اندازه آزادی را هم که تقریباً قبل از جنگ عثمانی در یک قسمت از مدیترانه برای تجارت بی طرف برقرار بوده از میان برده است .

باین احوال میتوان ظن قوی داشت که عایدات کمرکی کرم شاهان عربستان بنادر فارس و آذر بایجان فوق العاده تنزل نماید .

اولیای دولت دوستدار بملاحظه این فتور اقتصادی که قهراً پیدا شده و نظر بحسن مساعدتی که همواره از طرف دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان مشاهده کرده اند چنانکه در ضمن مراسله متحدالعمال دوستدار زحمت افزا شده است از دولتین قویشوکتین انگلیس و روس خواستار گردیده اند که مدت یکسال بمدت پرداخت اقساط و مساعدیه هائی که داده اند افزوده ترتیب مراتوبوم را در اینمورد بدیند و عایدات کمرکات شمالی و جنوبی را آزاد گذارند و اقلاً سه میلیون مساعدیه بدینند که در امور ایران و حتی پیدا شده بتوان باصلاحات منظوره مقضیه نایل آید .

دوستدار رجاء و اتق دارد که آن جناب جلالتعالی دوستدار مساعدیه جبهه لشکار رده اولیاء عظام دولت فخریه انگلیس را با این خواهش دولت متبوع دوستدار موافق فرموده جواب مساعد متحدالعمال مزبور را زودتر ارسال فرمایند

(محمد علی علاء السلطنه)

در مراسله سفارت روس بجای چند سطر اخیر اینطور نوشته شده است :

لذا دوستدار برای مزید استحضار خاطر محترم الجناب جلالتعالی عالی زحمت افزا گردیده خواهشمند است نظریات فوق را نیز در تعقیب مساعی جبهه خود بمقامات لازمه مذاکره و خاطر نشان نموده هرچه زودتر جواب مساعد به مراسله فوق تحصیل و مرقوم فرموده قرین اعتنائم فرمایند با انتظار نتیجه اقدامات حسنه احترامات فایقه را تجدید مینماید

محمد علی علاء السلطنه

نمره ۳۳۹ مراسله وزارت امور خارجه بسفارت کبرای عثمانی

۲۵ ذیحجه ۱۳۳۲

مطابق اخباری که جدیداً بدوستدار رسیده است یکقر متصرف بایکقر قائم مقام بانفاق هیست نقران عساکر آن دولت علیه تجاوز حدود نموده در قریه رایت ساوجبلاغ اقامت و در صدد تجمع قوه میباشد که رؤسای عشایر ایران را نیز خودشان جلب نموده بطرف ساوجبلاغ حرکت نمایند دوستدار متحیر است این حرکات نظامیان و مأمورین اندولت علیه را خاصه پس از اعلان بی طرفی دولت متبوعه خود برچه حل نموده و چگونه تصور کنند که اولیای عظام اندولت علیه رعایت بی طرفی این دولت را در نظر نگرفته قوای نظامی و مأمورین خود را از اقدام بچنین رفتاری که مغایر حقوق بین المللی و مخالف روابط و دادیه حسنه بین الدولتین علیتین و مقررات تحدید حدود است مخالفت نموده اند .

علیهذا دوستدار متأسفانه حقاً و اصولاً تجاوز عساکر و نظامیان مزبوره را برتست و از آن جناب مستطاب متنی است بوسایل سریع در رجعت فوری آنها و رعایت کامل بیطرفی این دولت و مدلول پروتکل حدودی اقدام شور فرموده دوستدار را نیز از نتیجه مطلوبه آن

قرین استحضار فرمایند محمد

